

an tüzfát... és gipszet... T. Cluj... telefon interurbán 11-04... 400 lej

nyvosztálya... Pop 10.

az Uj Kelet minden előfizetője és ortot megrendeli:

t nemeselek könyv)

(Regény) rs (Amatőr regény)

felv. dráma) dt kiegyen-

felv. dráma) utja. (Ta-

törpéldány.)

öttszáz lejért (és k és olvasóinknak t vagy utóvét tel

az Uj Kelet minden előfizetője és ortot megrendeli:

t nemeselek könyv)

nce. (Kötve.

ors. (3 kö-

rei. (Bibliai

akar lenni. um)

liai regény) e. (Tanulm.) Szentföldön.

romszáz lejért (és k és olvasóinknak t vagy utóvét tel.

kap ingyen az és olvasója, aki az grendeli: könyvek):

ök. Szentföldön.

binzon.

z lejért (és portó) vasóinknak a pénz agy utóvét tel.

ingyen az Uj sója, aki az alábbi deli:

mulmányok):

io.

met Erdély-

izmus.

a cionizmus.

emetet köve-

n lejért (és portó) vasóinknak a pénz agy utóvét tel.

sorozatainkat!

u. 10. / Sürgönyoim: nasin. Telefonszám 28

1924 július 10... Div. a. a. és NYONDA... Budapest, St. Baron... L. Pop, (Drassal-utca) 16... Védnöki Szerkesztőség... 977... 556... A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek cím-... Kéziratokat nem... csak vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ROMÁNIAI ARAB... Románia: Egész évre - 754... Félévre - 390... Negyedévre - 200... Egy hónapra - 70... Egy szám ára pálvánd-... aron és vidéken 3 lej... Bukarestben - 3-50... Csehszlovákia: Egy hónapra - 25 ct... Egy szám - 1-50 ct

1924 július 11 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 153. szám

5684. Tamuz 9

Sztrájkban állanak a kolozsvári magyar ujságírók

Kizárták a „Keleti Ujság“ munkatársait. Az Ujságírószervezet nyilatkozata. Dilettánsok csinálják a magyar lapokat

(Cluj-Kolozsvár, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azok a tárgyalások, amelyek az erdélyi kisebbségi ujságírószervezet kolozsvári csoportja és a kolozsvári magyar lapok kiadói között folytak, ma délután súlyos fordulattal váratlan befejezést nyertek; a kiadóvállalatok a magyar lapok munkatársait kizárták. Mi minden évben, az idén is már hetekkel ezelőtt megindultak a tárgyalások annak a kollektív szerződésnek megkötésére, amely nemcsak a lapkiadók és az ujságírók gazdasági helyzetét tisztázza, de egyben erkölcsi biztosítéka volt a sajtó tisztaságának és emelkedettségének. A kollektív szerződés meghosszabbításában és bizonyos változtatásaiban a két fél megegyezni nem tudott. Természetesen úgy az ujságírók, mint a kiadók megfelelő érveket sorakoztatnak fel álláspontjuk igazolására. Az ujságírók érve az, hogy azok a feltételek, melyeket a kiadók akartak megállapítani, egyfelől leszorította volna az ujságírók amagyi is alacsony életstandardját, de lenyomták volna azt az erkölcsi nívót is, amelyet az erdélyi sajtó munkásai nehéz küzdelemmel tudtak csak kiharcolni. Ezzel szemben a kiadók a kisebbségi sajtónak mai súlyos gazdasági helyzetére hivatkoztak és állásfoglalásukat azaz indokolták, hogy ökonomikus változtatásokra van szükség, hogy lapjaik létét biztosítani tudják.

Az Uj Kelet megegyezett a szervezettel

A tárgyalások során az Uj Kelet igazgatóságának sikerült a kollektív szerződés alapján, a lap létének veszélyeztetése nélkül, megállapodást kötni és így az Uj Kelet a további tárgyalásokon kívül maradt.

A tárgyalások a mai nap folyamán fordulóponthoz érkeztek. Az ujságírószervezet levelet intézett a kiadókhoz, amelyben nyilatkozatot kért a kollektív szerződés megkötésére vonatkozólag. A huszonnégy órán belül kért választ, ennek dacára az ujságírók, mint rendszeren, munkára vonultak be szerkesztőségükhöz. Válasz helyett azután különös meglepetésben vett részük. Az egyik lap kiadója közölte a munkatársakkal, hogy az ujságírók magatartása miatt a szerződéses viszonyt felborítottak tekintve. Ez másszóval kizárást jelent.

Az ujságírószervezet nyilatkozata

Az erdélyi és bánági népkisebbségi ujságírók szervezetének végrehajtóbizottsága egybeként ma a következő kommunikét adta ki:

„A kolozsvári napilapok kiadóvállalatai és alkalmazott ujságírói között fennálló kollektív szerződés folyó évi május hó 30-ikán lejárt. A szerződés megújítása iránt megindított tárgyalások nem vezettek eredményre az „Ellenzék“ és „Ujság“, illetve a „Keleti Ujság“ lapvállalatoknál. A kiadók egyfelől megtagadták a szervezet által kért tisztázalékos fizetésemelést, másfelől pedig a kollektív szerződésnek azokat a pontjait ki akarták küszöbölni, melyek a szerződés négy éves tartama alatt az erdélyi népkisebbségi ujságírás erkölcsi és szellemi színvonalát jelentették. Ilyen körülmények között a szervezet hat hetes tárgyalás után szerda estig válaszra kérte a kiadókat minimálisra leszállított követeléseik elfogadására vonatkozólag, majd kérésükre csütörtök délig meghosszabbította ezt a határidőt. A szervezet délután tartott plenáris ülése ismételt és hasztalanul próbált a kiadóktól választ kapni. Bár a munka megkezdéséig sem érkezett válasz, az ujságírók mégis szabályosan munkahelyeikre mentek. A „Keleti Ujság“ kiadójának felszólítására az ujságírók

kijelentették, hogy elvárják a kiadók levelét. Ennek dacára a kiadó az ujságírókat kizárta és felhívta őket, hogy távozzanak a szerkesztőségből. Leszögezi a szervezet, hogy a kiadóvállalatok által követelt feltételek alapjában rendítették volna meg az erdélyi ujságírás. Az Uj Kelet lapvállalata és az ujságírószervezet között a megegyezéses szerződés minden pontjában létrejött.“

Paál Árpádot is kizárják

Különösen megható körülmények között történt az ujságírók kizárása a „Keleti Ujság“ szerkesztőségében, melynek tagjai között az erdélyi magyar demokrácia mindenki által nagyrabecsült vezére, Paál Árpád is helyet foglalt. A szerkesztőség tagjai elfoglalták helyeiket, amikor a Lapkiadó részvénytársaság igazgatója, Weisz Sándor dr. telefonon felkérte a szerkesztőséget, hogy dolgozzanak-e. A válasz az volt, hogy mindenki a helyén van és várja a kiadók levelét. Weisz dr. igazgató erre közölte, hogy a kiadók válasza nem készült el, mert ő délután aludt.

Pár perc múlva megjelent a szerkesztőségben Weisz Sándor dr. és Nyiró Józseffel, a „Keleti Ujság“ bizalmijával közölte, hogy a szerkesztőség magatartását szerződészegésnek tekinti, az eddigi jogviszonyt megszünteti. Néma megdöbbenés volt a válasz erre a váratlan lépésre. Zágoni Istvánnak könnyű szökött a szemébe, Paál Árpád, aki ebben a szerkesztőségben vívta harcát a magyar demokrácia utjárt mélyen felsőhajt. Azután megindul a pákholás. Különösen Paál Árpádnak adott ez nagy munkát, hiszen nap-nap után Erdély és Bánág minden részéből garmadával érkezik a levél Paál Árpádhoz. Szótalanul rakja egymás-

Ökölharc a francia kamara tegnapi ülésén

Saint Just tábornok arcul akarta ütni Maginot, volt hadügyminisztert. Felfüggesztették az ülést

(Páris, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A párisi kamara tegnapi ülésén megkezdtek az ampesztatórtvény tárgyalását. Az ülésen Lafont szocialista képviselő heves szavakkal támadt Maginot volt hadügyminiszterre, akit azzal vádolt, hogy hadügyminisztersége idején gyilkosokkal vétette körül magát. Lafont szavaira óriási zaj támadt. Maginot volt hadügyminiszter a nagy zajban szó-lásra emelkedett és Lafont szavaira magyarazatot

Mária királyné és az antiszemita botrányok

Egy hulli angol levele a román királynéhez. Mária királyasszony nem ismer különbséget zsidó és nemzsidó között

(London, július 10. Az Uj Kelet munkatársától.) Az angol zsidóság világszerte ismert lapja, a „The Jewish Chronicle“ legutóbbi számában a romániai antiszemizmussal foglalkozik és ennek során Mária királynének igen érdekes levelét közli a román antiszemizmusról. Amint megírtuk, a világsajtó tulzott formában adott hírt a romániai zsidóüldözések eseményeiről, amelyek mindenütt a legmélyebb megdöbbenést váltották ki. Ennek hatása alatt egy Gustav Pearlson nevű hulli angol polgár nagy lépésre határozta el magát: leült és levelet írt Mária királynének. Levelében utalt arra, hogy Mária királyné, aki angol származású, nem tűrheti, hogy zsidó alattvalói állandó üldöztetéseknek, bántalmazásoknak legyenek kitéve. Ismerve a királyné jó szívet és nemes gondolkodását, arra kérte, hogy vessen véget az antiszemita botrányoknak. Pearlson egész sereg esetet sorol fel levelének indoklásául. Mr. Gustav Pearlson levelét Mária királyné

mellé a leveleket, köti is csomagba őket. „Nem vész el semmi“, mondja Weisz dr. igazgató, de Paál Árpád nem is válaszol. Azután némán, szinte tragédiás meghatottsággal vonul ki a szerkesztőség, amelynek tagjai között az erdélyi ujságírásnak több kiváló munkása foglal helyet.

A kiadók nyilatkozata

Az ujságírószervezet nyilatkozata után a lapkiadók is nyilatkoztak. A nyilatkozat lapzárta után érkezett és ezért alábbiakban annak csak érdemi részét közöljük:

— Az ujságírók azért szüntették meg a munkát, mert ultimátumukra csütörtök délután fél három óráig nem kaptak választ. És megszüntették anélkül, hogy előzetesen bármely vállalattal közölték volna azt, hogy a választ fél háromra kéri. A „Keleti Ujság“-nál és az „Ujság“-nál is az első kéziratoknak öt óraker a nyomdában kell lenniük. A „Keleti Ujság“ igazgatójának arra a kérdésére, hogy miért nem ment ma öt óraker kézirát a nyomdába, a szerkesztőség tagjai azt válaszolták, hogy nem dolgoznak és egyelőre nem is dolgozhatnak addig, amíg erre a szervezettől utasítást nem kapnak. A vállalat igazgatója ezt a munka egyoldalú megtagadásának és a szolgálati szerződés egyoldalú felbontásának minősítette és felkérte az ujságírókat, hogy a szerkesztőség helyiségeit adják át. Amikor azonban látta, hogy a szerkesztőség tagjai elhamarkodott lépésüket ezzel akarják fedni, levélben is közölte a szerkesztőség tagjaival, hogy senkinek a kizárásáról szó sincsen és reméli, hogy a munka rövidesen folytatódni fog.

Dilettánsok csinálják a lapokat

Ugy értesülünk, hogy a kolozsvári magyar lapok az ujságírók sztrájkja ellenére is megjelennek. A lapkiadóknak sikerült néhány nem- ujságíró dilettánsot megnyerni, hogy a sztrájk tartamára segédkezzenek a kiadóknak a lap elkészítésében. A lapok úgy is redukált tartalommal fognak megjelenni.

követelt a szocialistáktól. A szocialisták Maginot szavaira szenvedélyes felkiáltásokkal illették a jobboldalakat. A nagy kavargásban Saint Just tábornok Maginotot rohant és arcul akarta ütni. Az ellenséges pártok képviselői a viharban egymásra rohantak, miközben ökölharc fejlődött ki közöttük. A verekedőket több képviselő körülfogta és végül sikerült őket szétválasztani. Az ülést fel kellett függeszteni.

megkapta és udvarhölgye utján meg is válaszolta. Ime Mária királyné válasza:

Kedves Uram!

Ófelsége megkapta az Ön levelét és megkért engem, irjam meg Önnek, hogy a romániai zsidóüldözésekről szóló hírek rendkívül tulzottak, sőt gyakran nem is igazak.

Ófelségeik megbecsülik zsidó alattvalóikat és a más hitű alattvalóikkal teljesen egyenranguaknak tekintik őket.

Legyen nyugodt, Ófelségeik mindenkor megteszik kötelességeiket valamennyi alattvalóikkal szemben.

Cotroceni, 1924. június 22.

Hive: Ida Marr, udvarhölgy.

Eddig szól az érdekes levél, amely minden bizonytalanságot megszüntetve a romániai zsidóság sorsával emberiségesen együttérzi Mr. Pearlson hulli derék angol polgárt.

Akik belülről támadnak bennünket

Irta Dr. Weissburg Chaim

Weissburg Chaim dr. alábbi cikke egy olyan problémához szól hozzá, amely már nagyon régen élénk diskusszió tárgyát képezi az erdélyi zsidóság körében. Helyt adunk a cikknek, mert úgy véljük, hogy a nyomában támadó eszmecsere tisztítólag és termékenyítőleg fog hatni az erdélyi zsidó közéletre.

Rövid időn belül immár ötödször ülnek össze konferenciára az újraéledt zsidó nemzet e területén lakó részének választottjai. Nemsokára hatodszor fog elmúlni amaz örökké emlékeztető 1918 november 20-ikának évfordulója is, amikor a zsidó nemzeti gondolat elindult hódító körútjára Erdély, Bánát, Máramaros és Körösvidék zsidósága között. Percnél is kevesebb hat esztendő a mi népünk pártatlanul hosszú történelmében és mégis ez alatt a hat év alatt a mi szempontunkból több történet, mint azok alatt a hosszú évszázadok alatt, amióta csak zsidók laktak e területeken. Elértük azt, ami lehetetlennek látszott: sikerült ezt a párszázézer főt számloló értékes zsidó néprészt az össz-zsidóság vérkeringésébe újra bekapcsolnunk. A processzus ugyan még nem tekinthető teljesen befejezettnek. Sok tekintetben még csak a felületeken mozgó ez a bekapcsolódás. Egyet azonban nyugodt lélekkel állapíthatunk meg: egyre kevesebb és kevesebb azoknak a belső tényezőknek a száma, melyek a processzus útjában állanak. Tényként lehet leszögezni, hogy a népi gondolat gyökeret vert az erdélyi zsidóság talajában s új életre kelt törzsünk egyre újabb és újabb gyönyörű hajtásokat szöktet a magasba.

És ha most a hat éves utjelzőnél egy kisé visszatekintünk a megtett útra, el kell ismerne mindenkinek, hogy nehéz, verejtékes út volt az, amit a hátunk mögött hagytunk. Olyan nehéz volt a munka, melyet megtettünk, hogy csak igazi idealisták foghattak hozzá s vihették végbe. Idealisták, akik biztosak a cél elérésében, melyet maguk előtéztek, akik nem törődnek az akadályokkal, melyek a cél elébe tornyosulnak. Ezt a zsidóságot, melyet mi munkába vettünk, a zsidó törzs kiszáradt ágának tekintették a Kárpátok gyűrűjén kívül lakó testvéreink. Köröskörül már több mint negyven év óta folyt a regenerációs, nemzet- és honépítő nagy munka, új értékek, új szentségek teremtődtek, régiak új formában szilárdultak meg s mi minderről a munkáról, rindezekről az értékekről, szentségekről mit sem tudunk, mit sem akartunk tudni. Ilyen körülmények között tartotta bevonulását itt a cionizmus ama novemberi forradalmi napon.

Az akkori magvetők előtt, kik az eszmét hirdették, egy cél lebegett, népszerűvé kell tenni az itteni zsidóság előtt mindazokat a gondolatokat, melyek nélkül a zsidó nép néppé nem lehet. A kétezer éve elveszett otthon újraalapításának gyönyörű gondolata, az az elhatározás, hogy sorsunkat ezáltal minden más néptől elkülönítve, mint önálló nép kívánjuk a többi nemzetek között irányítani, a szervezkedésben rejllő erőnek, a zsidó sajtónak az eszméje, a testi regeneráció megindítása és — áhcrón, áhcrón jákár! — a „Tarbut“ a héber nyelven való kultúra kezdeményezése mind-mind egyszerre kerültek az erdélyi zsidóság elé.

Mind ezek között a legfontosabb, a legszentebb a Tarbut gondolata volt. Itt, ahol azelőtt úgy tudták, hogy csak imádkozni lehet a mi nyelvünkön, propagáltuk a nyelv reneszánszát, bevitelét az életbe, hogy behatoljon a nyelv szelleme a mi új generációnkba s hogy megérthessék végre testvér a testvért, bárhova vetette is légyen az egyformán szült szav. Nem a mi agyunk születte volt a „Tarbut“ szó. A keleti zsidóság, mely a galut hosszú éveire alatt sohasem szünt meg népi életet élni, teremtett szentséget e szóból. Egy Ben-Jehudát, egy Bialikot, Achad Haamot, Mendelét köszönhetjük a mi népünk a Tarbut gondolatának s köszönhetjük általában az egész nemzeti fellendülést. Hatalmas Tarbut-szervezetek működnek ma már Rigától le egész Szófiáig, Kisenevtől Newyorkig, melyeknek iskoláiban tízezer meg tízezer ifjú zsidó tanulja meg a mi modernné vált régi nyelvünket s szívja magába a kamisztatlan zsidó szellemet. Óvodák, elemi-, közép- és szakiskolák, népegyetemek, esti tanfolyamok százai és százai tartoznak a Tarbut-szervezetekhez s ma már nem találunk bámulnivalót rajta, ha a héber sajtó, héber könyvpiac nagy arányairól hallunk. Szentség ma a Tarbut, a világ minden országában, ahol zsidó népi élet van, szentség, az új zsidóság legfőbb szentsége. Egyetlen egy ország: Szovjetországnak bolsevik zsidói merték kikezdeni

ezt a szentséget. A Tarbut ott pincékben, föld alatt folytatja munkáját, tanítóit Szibériába deportálják, de a munka folyik ott is törhetetlenül.

Ilyen szentség előttünk is a Tarbut gondolata. Álljon ez mindenki előtt tisztán és félremagyarázhatatlanul. Külső erőszak megakadályozhat talán ideig-óráig programunk megvalósításában, de mi — tudunk várni. Megtanultunk kétezer év alatt.

Csak a kishitűek és félrevezettek vesztik el türelmüket, ha a siker gyümölcse nem hull az első nekilendülésre ölükbe. Ezek között a bizalmukban megrendültek között könnyű dolguk van az elvtelen és etikátlan konjunktura-embereknek, akik mindenütt ott settenkednek, ahol az építő kezek, ha csak egy pillanatra is, megtorpannak. Így történhetett meg, hogy egy néhány jóindulatú, de félrevezetett ember segítségével egyesek megkísérelték a Tarbut megszüntetését, illetőleg egy olyan iskolaegyesületé való leszüntetését, amelynek programjából hiányzanak már azok a magas eszmei célkitűzések és népi nevelő módszerek, amelyek a Tarbutot kiemelték a rövidéletű társadalmi egyesületek sorából és egy nemzet megújodási mozgalmának örök eszközévé tették. A sötét szándéku kísérlet természetesen nem sikerült, nem is sikerülhetett, mert misem könnyebb, mint megtévesztett, de jóindulatú embereket ismét visszatéríteni a helyes útra. Az a néhány elvtelen ember pedig, aki tudatosan akarta ezt a romboló munkát végrehajtani és a Tarbutot egyéni érdekeinek feláldozni, épp oly gyöngye arra, hogy ennek a hatalmasan nekilendült természetes processzusnak útját állja, mint amilyen etikátlan maga a kísérlet.

Am a jelenség egymagában, hogy akadtak egyesek, akik meg akarták kísérni a Tarbut-szervezet és a Tarbut-gondolat felborítását, föltétlenül óvatosságra kell hogy intse mindazokat, akik becsületes és minden hátsó gondolattól ment idealizmussal fáradoznak a zsidó nép érdekében. Nem nehéz megjelni az okokat, miként történhetett meg ez a hallatlan kísérlet és hogy miért kell elkészülnie lennünk a jövőben is, hogy munkánk

Holnap kezdődik a kisantant konferenciája

A kormány a kisantant konferenciájáról. Napirenden az orosz kérdés. Nines ellentét a szövetségesek között

(Cluj-Kolozsvár, július 10. Az Új Kelet tudósítójától.) Holnap kezdődik Prágában a kisantant konferenciája, amelyet a világsajtóban meglehetősen ellentétes híradások előztek meg. A bécsi lapok egy némelyike bukaresti tudósítás alapján közölték, hogy a kormány végleges elhatározása a prágai konferencián világos nyilatkozatokat kérni a kisantant képviselőitől arra vonatkozólag, hogy román-orosz konfliktus esetén szövetségi milyen álláspontot foglalnak el. Románia belgrádi követének jelentései ugyanis — írják a lapok — eddig úgy szóltak, hogy Jugoszlávia Oroszország ellen semilyen körülmények között nem szövetsézik, már a pánszláv-gondolat ébrentartása miatt sem. A követ az utóbbi időben többször tárgyalta Pasic miniszterelnökkel és Ninesics külügyminiszterrel és e beszélgetések során állítólag engedményeket tett volna bizonyos határhátréshatások rendjén Jugoszlávia javára, ha ez támogatását biztosítja egy orosz-román háború esetében, olyképen, mint ahogy a fennálló megállapodások szerint Lengyelország tenné hasonló esetben. E híradás szerint Csehszlovákia, amely mindig Kőszeparópa békéjén dolgozott, szintén hasonló álláspontot tanúsított. A lapok tudni vélik azt is, hogy visszautasítás esetén Románia kilépne a kisantantból, amely mégé évig eredményesen működött a béke érdekében.

Nines súlyos ellentét

Ezzel szemben a belgrádi lapok, amelyek eddig hasonló szellemben írtak, újabban egybehangzóan kijelentik, hogy a prágai konferencián súlyosabb ellentétek nem fognak felmerülni és valószínűleg nem fogják befolyásolni a kisantant általános politikai irányát. A prágai konferencia programjának főpontja az általános politikai helyzet megvitatása, különös tekintettel a londoni szövetségi konferenciára. Ezen a konferencián ugyanis a kisantant államai is képviseltetik magukat, de csak a Prágában megállapítandó közös irányelvek alapján.

E hírekre most a kormány felhivatalos

más ágaiban is előfordulhatnak hasonló kísérletek. Egyszerre kezdünk dolgozni a népi élet minden ágában, mert a szükség így parancsolta. Kezdő mozgalom lévén, kevesen voltunk, nem rendelkezünk minden posztra megfelelő emberrel és így ugyan csak a szükség parancsa folytán nem járhattunk el minden egyes esetben a szükséges óvatossággal. Az idealistáknak különben is eredendő hibájuk, hogy könnyen hisznek, mindenkiről hajlandók a legjobbat feltételezni. Ez aztán megbosszulta magát.

Olyan emberek lopóztak be mozgalmunkba, akik minden ideált, mint elvet magukévá tudnak tenni, vagy ami ezzel egyet jelent, akik előtt nincs ideál és nincsen elv, akik minden lelkiismeretfurdalás nélkül tudnak rombolni építményeket, amelyekhez becsületes építők verejtéke tapad. Ez az emberfajta a legszomorúbb produktuma a mi kétezer éves rab-szolgasorsunknak és ezek miatt gyűlölnék bennünket a népek. És még szomorúbb, hogy mindig akadtak informálatlan, könnyen hívó testvérek, kiket népünknek e koroshajtásai mag tudnak tévesztetni.

Videant consules! Vigyázzanak tehát a vigyázók! Elég erősek vagyunk ahhoz, hogy az oda nem valót kitisztítsuk magunk közül. Vigyázzunk, szászorosan és ezerszeresen vigyázzunk, kinak a kezébe tesszük le az eszmét, vigyázzunk, hogy az eszme tiszta maradjon. Vigyázzunk, mert tulságos hiszékenységünk megbosszulhatja magát legszörnyebb diadalaink pillanatában. Rá kell jönnök a bizalmunkkal visszaélőknek, hogy félreismertek bennünket. Egy világ áll harcban ellenünk s nekünk ökolbeszorult kezekkel mind szorosabbra és szorosabbra kell tömörülnünk a talnyomó erővel szemben. Jaj annak, ki ilyen körülmények között belülről támad meg bennünket! Az ilyen ember ne számítson arra, hogy higgyadatan tárgyaljuk eljárását.

A mi munkánk halad tovább a maga útján, senki és semmi nem zavarhatja annak menetét. Nincs ok tehát, hogy bárki is egy pillanatra is megtorpanjon. De nem nézhetjük tétlenül, hogy az ilyen, akár jelentéktelen tünetek, akár egy pillanatra is eltértsenek a kitzított céltól. Kötelességünk vigyázni, mert nekünk minden pillanat drága. Tal sokat vártunk. Kétezer évet!

lapja, a „Vitorul“ válaszol. Az idézett újság ugyanis a prágai konferenciával kapcsolatban a következőket írja:

Újabb időben sokat beszéltek a kisantant feloszlásának és Románia izolálásának lehetőségéről. Lehetséges, hogy voltak is bizonyos sajnálatos ellentétek, de tudvalevőleg a kisantant felelős tényezői tudatában vannak a szövetség szükséges voltának és ezért azt a jövőben nemcsak fontartani, de megerősíteni is kívánják. A konferencia tárgyalni fogja az orosz kérdést is épp úgy, mint a belgrádi és sinai konferenciákon történt. A kisantant határozott céllal alakult szövetség, mégis elsősorban az általános béke megőrzésére törekszik és a konferencia is foglalkozni fog mindazzal, ami ennek a békének erősítésére vagy gyengítésére vonatkozik. Azok, akik arra számítanak, hogy a kisantant kebelében ellentétek fognak a konferencia alkalmával megnyilvánulni, csalódnai fognak várakozásaikban.

Belgrád, július 10. Diplomáciai és politikai körökben úgy kommentálják Litvinovnak Marientbadba való utazását, hogy Benes csehszlovák és Ninesics jugoszláv külügyminiszterek már a prágai konferencia előtt találkozni fognak Litvinovval, ki már Prágában tartózkodik abból a célból, hogy vele megbeszéljék Szovjetországnak Csehszlovákia és Jugoszlávia részéről történő elismerése módozatait.

Szabaddá teszik a buzakivítelt

Bucaresti-Bukarest, július 10. Kapcsolatban a gazdasági bizottság üléséről érkezett mai jelentésünkkel, bukaresti értesülés alapján közölhetjük, hogy valószínűleg a buzakivítelt is szabaddá teszik a kiviteli illeték felemelése nélkül.

Ismét fuzió?

Bukarest, július 10. Politikai körökben híre jár, hogy a nemzeti párt és parasztpárt között akció indult meg, hogy lapjaik szüntessék be a fuzió ügyében folyó polemikát. Sokan ugyanis meg vannak győződve arról, hogy a fuzió ősszel újból napirendre kerül.

A
Lintia

(Cluj-Kolozsvár, július 10. Az Új Kelet tudósítójától.) A egyre sürűbbé hogy kormányzati lehet komoly ghillomanra Marghiloman rök is igen munkatársunk bántásági szerv tőzkodó elnö ügyvédet, a nyilatkozat

— Tegnap konzervatív sági vezére szervezem. másiós tárgy nemcsak a v a zsidóság és nyit máris e hó folyam alakulás is.

— Benn programjának és pedig a kérdéskben va

— Gazda tea dr. — ny nyolcadikán kifejtették. S ramnak a ke kívül az exp szabályozása. lett az expo pedig minim képviselhető

— Másod ramunknak behozatala, elv teljesen

— Az el ságró, a „Le járt, ahol, m számottevő beszélgetést hogy a „prü érthető volt, tőke nem el aknázására.

— Mi az a külföldi tő mány teljes sem keresi f

— Szerin különösen A tartja eléggé bizik a jelen és miatt, m is érdeke, h mokrata kor azonban Mar a külföldi tő hiloman kor garanciát.

— Ami Marghiloman nirlapiró elő hogy pártu gek szabad kissebbségeket akarja az or mindenki tel doguljon.

— Tisztá erdélyi zsidó tábor a cioni au tanait k dóság csak elismerésben ha felépítik országban a kednek el. b sebbbségeknek

A Marghiloman-párt kolozsvári zászlómentése

Lintia Livius dr. nyilatkozik az UJ KELET-nek pártjának gazdasági és kisebbségi politikájáról, a zsidókérdésről és a kormányválságról

(Cluj-Kolozsvár, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belföldi és a külföldi lapokban is egyre sürűbben kerül forgalomba az a hír, hogy kormányváltás esetén minden elképzelhető kombinációban fontos szerep vár Marghilomanra és pártjára, különösen azért, mert Marghiloman kormányrajutását az udvari körök is igen jó szemmel nézik. Éppen ezért munkatársunk felkereste a Marghiloman-párt bázisági szervezetének jelenleg Kolozsváron tartózkodó elnökét, dr. Lintia Livius temesvári ügyvédet, aki az Uj Kelet részére az alábbi nyilatkozatot tette:

Megalakul Erdélyben is a párt

— Tegnap érkeztem Kolozsvárra, hogy a konzervatív progresszív pártnak, amelynek bázisági vezetése vagyok, erdélyi szervezeteit megszervezzem. Kolozsváron egyelőre csak információs tárgyalásokat folytattam, még pedig nemcsak a város román intellektuálisjaival, de a zsidóság és a magyarság vezetőivel is. Anyanyit máris elárulhatok, hogy valószínűleg még e hó folyamán megtörténhetik a formális megalakulás is.

— Bennünket — mondotta — a párt programjának különösen két pontja érdekel, és pedig a pártnak gazdasági és a kisebbségi kérdésben való állásfoglalása.

— Gazdasági programunkat — felelte Lintia dr. — már az elmúlt év október huszonnyolcadikán megtartott nyilvános ülésünkön kifejtettük. Sarkalatos pontja ennek a programnak a kereskedelem teljes szabadsága, azonkívül az exportnak és importnak olyanirányú szabályozása, amely a termelés fokozása mellett az exportot intenzívebbé teszi, az importot pedig minimálisra csökkenti, mert csak így képzelhető el a valuta javulása.

Az idegen tőke megnyerése

— Második fontos pontja gazdasági programunknak az idegen tőkének az országba való behozatala, mert a liberális „prin noi in sine” elv teljesen kudarcot vallott.

— Az elmúlt hónapban Jouvenel francia újságíró, a „Le Journal” munkatársa Bukarestben járt, ahol, mintán közéletünknek valamenyny számottevő politikai és gazdasági faktorával beszélgetést folytatott, szintén megállapította, hogy a „prin noi in sine” elve Kisoromániában érthető volt, de Nagyromániában a belföldi tőke nem elegendő az ország kincsének kiaknázására.

— Mi az oka annak, — kérdeztük — hogy a külföldi tőke annak ellenére, hogy a kormány teljes gazdasági irányváltást ígér, mégsem keresi fel az országot?

— Szerintem ennek oka az, hogy a külföld, különösen Amerika, Anglia és Olaszország nem tartja eléggé demokratikus pártunk és így nem bízik a jelenlegi kormányban a beszarabiai kérdés miatt, másrészt pedig a liberális pártot nem is érdekli, hogy közreműködésével egy nem demokratikus kormányt segítsen és stabilizáljon. Ha azonban Marghiloman kerülne kormányra, akkor a külföldi tőke részvétele bizonyos, mert Marghiloman korrekt multja és egyénisége nyújt erre garanciát.

Kisebbségi és zsidókérdés

— Ami a kisebbségi kérdést illeti, utalok Marghilomannak e hó elején egy kisebbségi hírlapiról előtt Bukarestben tett nyilatkozatára, hogy pártunk mindenkor a nemzeti kisebbségek szabad fejlődését akarja garantálni és a kisebbségeket inkább érzéileg, mint külsőleg akarja az országhoz láncolni. Az a célunk, hogy mindenki tehetsége és munkabírása szerint boldoguljon.

— Tisztán látjuk a zsidókérdést is. Az erdélyi zsidóság két táborban van. Az egyik tábor a cionistáké, akik Herzl, Pinsker és Nordau tanait követik és azt tartják, hogy a zsidóság csak akkor fog kellő méltánylásban és elismerésben részesülni a keresztény népektől, ha felépítik nemzeti államukat és abban az országban ahol élnek, nemzetiségként helyezkednek el. Mi ezeket a zsidókat nemzeti kisebbségeknak ismerjük el és teljes egységben

vonatkoztatjuk rájuk liberális és megértő nemzetiségi programunkat.

— A második tábor az ugyazvezett reformzsidók, Mendelsohn követői alkotják. Ezek az „Ubi bene ibi Patria” elvét követik, asszimilálódnak, levetik teljesen nemzeti karakterüket és be akarnak oltadni abba a népbe, amellyel egy területen élnek. Erdélyben ezek az asszimilánsok magyarokká váltak és a Magyar Pártban foglalnak helyet. Mi ezeket a magyarság alkotó elemeinek tartjuk és a magyar kisebbséghez tartozóknak bíráljuk el.

Amikor munkatársunk csodálkozását fejezte ki afölött, hogy Lintia dr. mennyire tisztán és precízen ismeri az erdélyi zsidókérdést és annak megoldását mennyire megértő szellemenben képzelel el, Lintia dr. elmondotta, hogy az elmúlt héten Bukarestben járt, ahol Marghiloman vendége volt, akit ugyanebben a szellemenben informált a kisebbségi problémákról.

Csak koalíciós kormány hozhatja meg a konszolidációt

— Mi igaz az Averescu és Marghiloman párt fuziójáról? — kérdeztük.

Elsimult az ellentét Anglia és Franciaország között Amerikát Houghton berlini nagykövet fogja képviselni a londoni konferencián

(Páris, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A két kormányelnök közötti megbeszélésen Herriot hozzájárult az angol előterjesztéshez, hogy a londoni konferencia után jegyzőkönyvet készítsenek és azt aláírva megküldik Németországnak.

Herriot azt is kijelentette, hogy Franciaország lemondott az automatikus szankciók elvételéről és hozzájárul ahhoz, hogy az esetleges német mulasztások megállapítására az Unio küldjön ki delegátust a jóvátételi bizottságba, aki az amerikai és semleges kötelezvénytulajdonosok képviselőjeként lépjen fel. A mulasztásokról szótöbbséggel fognak dönteni.

Macdonald egyébként ma hazatért Londonba. Elutazása előtt kijelentette, hogy a Paris és London közötti nézeteltérésekről szóló hír teljesen alaptalan. Mindkét fél teljes jóakarattal foglalkozott a szóbantorgó problémákkal. A megoldás ehetséges, de idő és türelem kell ahhoz. Nem vagyunk kétségbeesettek, akik csak színelik a barátságot, hanem őszinte barátok vagyunk, akik igyekezünk a nehézségeket legyőzni. Sikertől az együttműködést megindítani és sok munkával sikerülni fog azt kedvezően be is fejezni. A két ország közötti barátság állandó és tartós marad, mert ez mindnyájunk leghőbb vágya.

Százhatvan lejes illeték miatt kétmillió bírság

Egy kolozsvári szállító cég érdekes vámpere

(Oradea-Mare, július 10. Az Uj Kelet munkatársától.) A nagyváradi törvényszék ma egy érdekes vámpereben hozott ítéletet. A törvényszék ítélete azonban még érdekesebb, mint maga a per, amelyet a súlyos vámbírsággal sújtott kolozsvári cég jelentéktelen alaki hibák miatt vesztett el.

A Deutsch Testvérek kolozsvári szállító cég pár hónappal ezelőtt hat láda áru szállítását vállalta el Bécsből. A hat láda áru a biharpüspökii állomáson került elvámolásra. A Deutsch Testvérek cég megbízásának adatai alapján a ládák tartalmát alpakka és pamut-árut jelölt meg. A ládákat sorra felbontották és minden rendben ment a hatodik ládáig. Ebben ugyanis alpakka kanalak helyett selyem-árut találtak.

A vámparhatóság azonnal megállapította a csempészet tényét és két jegyzőkönyvet vett fel. Az első jegyzőkönyvben csempészés miatt ötezer lej pénzbírságra ítélte a Deutsch Testvérek céget, a másik jegyzőkönyv viszont a vámtétel négyeszeresét és pedig

kétmilliónégyezer lejes bírságot

vetette ki büntetésül a Deutsch cégre.

A jegyzőkönyvek a pénzügyminisztériumba kerültek fel, a minisztérium a bírságokat jóváhagyta.

A Deutsch Testvérek cég felebbezése folytán a nagyváradi törvényszék ma tárgyalta az érdekes vámpert. A törvényszék

mind a két bírságot jóváhagyta.

— Bár e tekintetben nem nyilatkozhatom, annyit azonban megmondhatok, hogy legfeljebb kollaborációs megbeszélésekről lehet szó, de fuzionális tervről semmit sem tudok. Ami pedig a Marghiloman-pártnak a többi pártokkal való esetleges együttműködést illeti, utalok arra, hogy Marghiloman minden egyes beszédeben kifejtette és hangsúlyozta, hogy jelenleg egyetlen párt sincs az országban, mely a reformokat egyedül volna képes keresztülvinni és a konszolidáció másképpen el sem képzelhető, míg az összes pártok közreműködése és azoknak kipróbált ereje meg nem alakítja az új kormányt.

Még a nyáron kitör a kormányválság

— Mi a véleménye — kérdezte munkatársunk — a sajtó egyrészenek a kormány bukásáról terjesztett híreiről?

— Bukarestben általában az a felfogás, hogy a kormányválság sokkal akutabb, mint ahogy azt a közvélemény elképzelel és hogy a válság még a parlament nyári szünete alatt ki fog törni. A kormány bukását siettetni fogja a lej rohamos esése és a beszarabiai kérdés.

— Igaz-e az — kérdeztük —, hogy a Bratianu-kormányt egy Averescu-Marghiloman koalíció fogja felváltani?

— Erre a kérdésre — fejezte be nyilatkozatát Lintia dr. — egyelőre nem válaszolhatok, de remélem, hogy legközelebbi kolozsvári utam alkalmából többet is mondhatok.

dést megindítani és sok munkával sikerülni fog azt kedvezően be is fejezni. A két ország közötti barátság állandó és tartós marad, mert ez mindnyájunk leghőbb vágya.

Washington, július 10. (Reuter.) Coolidge elhatározta, hogy Amerikát a londoni konferencián Houghton berlini nagykövettel fogja képviseltetni. Hir szerint néhány miniszter kijelentette, hogy Herriot és Macdonald megállapodása a Dawes-tervezet ügyében amerikai szempontból jelenleg elfogadhatatlan.

Páris, július 10. A francia külügyminiszter kommunikét tett közzé a Herriot és Macdonald között lefolyt tárgyalásokról. A kommuniké hangsúlyozza, hogy a londoni konferencia július 16-án feltétlenül megnyílik. A jóvátételi bizottság illetékessége továbbra is változatlanul megmarad, mégis Németország egyes adósságainak esetleges levonásánál apellálni fognak Amerika egy képviselőjéhez is. A többi kérdésekben a szövetségesek kölcsönös megegyezés alapján fognak eljárni.

Az ítélet indoklása valósággal szenzációs. Az ötezer lejes bírságot a bíróság azzal az indoklással hagyta jóvá, hogy a Deutsch Testvérek cég

nem nyújtotta be idején a felebbezést. Ezzel szemben a Deutsch Testvérek cég jogi képviselője azzal védekezett, hogy

az elsőfoku ítéletet vele nem közölték, hanem egyszerűen kifüggesztették a biharpüspökii közságházán.

Erről természetesen a cég nem szerezhetett idején tudomást, hiszen ez az értesítési mód az eddigi joggyakorlatban legalább is szokatlannal. Mihelyt az ítéletet megtudta, azonnal benyújtották felebbezésüket.

A kétmilliónégyezer lejes vámtételre vonatkozóan a bíróság azzal hagyta helyben a bírságot, hogy a Deutsch Testvérek egy százhatvan lejes bírsági illetéket nem fizettek meg.

Az ítélet ellen a Deutsch Testvérek cég feltétlenül meg fogja keresni a maga jogorvoslatát.

Morónyolc a varsói orosz követ-ségi titkár ellen

Varsó, július 10. Tegnap reggel egy utcai összeütközés alkalmával ismeretlen tettesek megsebesítették az orosz követség titkárát. Zamoisk külügyminiszter meglátogatta Oblenski orosz követet és sajnálatának adott kifejezést. A hatóságok szigorú intézkedéseket tettek az ügy felderítésére.

hasonló kísérletek a népi élet minden parancsolta. Kezdsünk, nem rendelkez emberrel és így a folytán nem járban a szükséges óvalonben is eredendők, mindenkiről haj, Ez aztán meg-

mozgalmunkba, akik tükévé tudnak tenni, kik előtt nincs ideál lelkiismeretfurdalás nyeket, amelyekhez ad. Ez az emberfajta mi kötezeréves rab-gyalóknak bennün-

g hívó testvérek, ki- ag tudnak téveszteni. anak tehát a vigyá- z, hogy az oda nem il. Vigyázzunk, száz- zunk, kinek a kezébe zunk, hogy az eszme mert tulságos hisz- agát legszebb diada- niók a bizalmunkkal bennünket. Egy vi- ökölbeszorult keze- bra kell tömörülnünk aj annak, ki ilyen ámad meg bennün- son arra, hogy hig-

bb a maga útján, a annak menetét, egy pillanatra is téletlenül, hogy az k, akár egy pilla- t célból. Köteles- t minden pillanat zer évet!

Franciaiaja orosz kérdés.

Az idézett újság ával kapcsolatban

élték a kisanant álásának lehetőség is bizonyos sajtó- főleg a kisanant annak a szövetség t a jövőben nem- t is kívánják. A orosz kérdést is naiai konferenciá- ározott céllal ala- ban az általános a konferencia is ennek a béké- ésére vonatkozik. hogy a kisan- ak a konferencia esalódni fognak

ciái és politikai Litvinovnak Ma- Benes csehszlo- gyminiszterek már alálkozni fognak tartózkodik abból ék Szovjetorosz- goszlávia részéről

uzakivitt

D. Kapcsolatban érkezett mai je- lés alapján kö- zuzakivitt is sza- elemelése nélkül.

ai körökben hire parasztpárt közt szüntessék be a kan ugyanis meg zió ősszel újból

Pénteken döntenek a Weltner-ügyben

Felségsértés, lázítás és izgatás miatt fogják pörbe a szocialista vezetőt

(Cluj-Kolozsvár, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírtuk, hogy Weltner Jakab hazatérése milyen bonyodalmat okozott a magyar politikában. A szocialista vezető, aki a legutóbb hozott igazságügyi-ministeri amnesztia-rendelet alapján visszatért Magyarországra, az ügyészségre idézték, ahol Miskolczy királyi ügyész kihallgatta. Az ügyész kijelentette Weltner előtt, hogy felelnie kell az agyvezeztettségért aláírásáért. Ez az okirat 1919 márciusában készült a budapesti gyűjtőfogásban, ahol a letartóztatott kommunisták és szocialisták közös kormányzati platformban állapodtak meg. Ma ez alapját képezi a vádnak, amely felségsértésről, lázításról és izgatásról szól.

Weltner hazajövetele előtt a szocialista párt tárgyalta a kormányval, amely a Weltner elleni vádakról kijelentette, hogy azokat már visszavonták. Most, hogy a szocialista vezető mégis pörbe fogják, a párt az ügyet magáévá tette és kimondta, hogy a Weltner elleni hajszát minden vonatkozásában magáévá teszi és minden eszközt felhasznál arra, hogy a Weltner ellen indított jogtalan üldözést megszüntesse.

„A párt — mint a határozat mondja — nem fogja társulni, hogy a kormány ígéretét megszegve, a jóhiszeműen hazatérőket törbeeselje. A szocialdemokrata párt az ügy fejleményeihez képest fog intézkedéseket tenni.“

Az ügyben a kormány és a szocialdemokrata párt között ma tárgyalások indultak meg. Közben Miskolczy ügyész lázasan dolgozik a vádirat elkészítésén és felségsértésben, lázításban és izgatásban kéri elmarasztalni a hazatért Weltner Jakabot, aki „Kunfi Zeigmonddal és másokkal együtt a szocialdemokrata párt megbízásából 1919 március 20-án részt vett a kommunisztákkal való tárgyaláson és az egységkormány aláírásával a magyar alkotmányt aláírta.“

Budapestre érkezett távirat szerint az ügyben, amely sokatlan nagy izgalmat okozott a magyar fővárosban, pénteken fognak dönteni. Weltner szabadlábon van és szakadatlanul tárgyal párt-híveivel. A szocialisták el vannak határozva külföldi összeköttetéseiket is igénybe venni, ha a kormány nem vonja vissza a Weltner elleni vádakát.

A bányatörvény diplomáciai komplikációjáról

A kormány oáfolja a román-amerikai konfliktust

(Bucaresti-Bukarest, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új bányatörvény, melynek külföldön tett hatásáról annakidején részletesen beszámoltunk, újabb szenzációs fejleményeket ígér. Az amerikai, angol, francia és belga kormány másfél héttel ezelőtt tiltakozását fejezte ki a román kormányról bukaresti követi által a bányatörvény sörelmes intézkedései miatt, melyek a bányavállalatoknál investált külföldi tőkét fenyegetik. A kormány érdemleges választ a protestációkra mindmáig nem adott s ennek tulajdonosai az, hogy az amerikai kormány agresszív lépésre határozta el magát s távirati értesülések szerint visszahívta romániai meghatalmazott miniszterét. Az amerikai követ átiratot intézett a román kormányhoz, melyben bejelenti, hogy elutazik

Bukarestből, ha a bányatörvényt a mai alakjában léptetik életbe.

A román kormány először oly értelmileg nyilatkozott, hogy az amerikai követ átirata úgy tartalmilag, mint formailag tallépte azt a határt, melyre felhatalmazva érezhette volna magát. Ez a lépés a román kormánytól általános elégedetlenséget váltott ki, mire a kényes helyzetbe jutott amerikai követ maga kérte volna kormányától visszahívását. Legújabb kapott távirati értesülésünk szerint a kormány úgy kommentálja a helyzetet, hogy a bányatörvény semmiféle konfliktust nem provokált. Az amerikai követ nyilatkozata ennél fogva csak tévedésen alapulhat és nem lehet más következménye, mint a követ távozása Romániából.

Veszélyben az erdélyi iparosság régi gépségelye

A magyar kormány által adott gépségelyek a román állam tulajdonába mentek át

(Cluj-Kolozsvár, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Monitorul Oficial“ legutóbb 146. számában egy miniszteri rendelet jelent meg, mely bár látszatra a trianoni békeszerződés alapján álló logikus és természetes rendelkezésnek látszik, mégis kivételében olyan jogtalanságot forrását sejteti, mely számos erdélyi kisiparosnak egzisztenciáját veszélyezteti. A rendelet a következőképpen hangzik:

„Tekintettel a trianoni békeszerződés 45. és 248. paragrafusaira, melyeknek értelmében a román államra ruháztatnak át az 1907. évi 3. törvénycikk 7-ik szakaszában biztosított jogok, tekintettel továbbá a biztosító okiratokban lefektetett rendelkezésekre, melynek alapján gép- és eszközszubvenciók adtak az erdélyi iparosoknak; mindazon gépek és államségélyek, melyeket a volt magyar kereskedelmi minisztérium engedélyezett magánosoknak, társas-cégeknek, vagy bármely más jogi személyeknek — tekintet nélkül arra, hogy a használati idő lejárt-e már, vagy sem — ha ezek a gépek és szubvenciók miniszteri határozattal nem mentek át az illető iparosok tulajdonába, jelen rendelet keltétől a román állam tulajdonának tekintetnek.“

A kedvezmények abban az esetben hagyhatók meg eddigi tulajdonosaik birtokában, ha a biztosítási jogok hosszabb határidőt nem írnak elő. Azon időre, míg az adott szubvenciók a román állam tulajdonát képezik, megengedik a régi birtokosoknak a gépek használatát, de csak azzal a feltétellel, hogy ha a birtokosok nem használják ki teljességben a birtokukban lévő gépeket, kötelesek a gépeket átengedni hasonszakmabeli iparosok részére, amennyiben azok a géphasználatra reflektálnak. Ilyen esetekben a géphasználati díj ára óránként lesz számítva. A használati díj összegét időről-időre állapítja meg az illetékes kereskedelmi és iparkamara javaslata alapján az ipari főfelügyelőség. Azoknak, akik a megállapított használati díjakkal nem tudnak megelégedni, joguk van panaszukkal a minisztériumhoz fordulni.

Mintán a biztosítási szerződés által az ilyen gépeket és eszközöket tartó egyének kötelezve vannak egy bizonyos pénzösszegnek megfelelő és meghatározott évi termelésre, kötelesek az évi termelés maximumát mindig a pénz vásárlási erejéhez viszonyítani. Ezt az arányt időről-időre a kereskedelmi és iparkamara javaslata alapján a nagyenyedi iparfőfelügyelőség állapítja meg. A megállapított aránnyal elégedetlen feleknek joguk van a kereskedelmi miniszterhez felebbezéssel élni.

Azok az ipari kedvezményekben részesített iparosok, akik megfelelő számú tanone oktató-sára vannak kötelezve, ha tanonclétszámuk nem éri el az előírt számot, kötelesek a be nem töltött tanonchelyeket az ipari főfelügyelőségnek bejelenteni. Ha az ipari főfelügyelőség harminc napon belül nem jelölne ki valakit a megüresedett tanonchelyre, az iparos maga gondoskodhat az előírt feltételek mellett a tanonclétszám betöltéséről. Ezen a rendelet ellenőrzésének mikéntje fölött az iparfelügyelőségek és iparkamarák döntenek, melyek esetéről esetre jelentést tenni tartoznak az ipari főfelügyelőséghez.

Azok az állami gépkedvezményben részesült iparosok, akiknek végleges tulajdonába a birtokolt gépek még nem mentek át, a mai naptól számított hat hónapon belül kötelesek gépeiket bejelenteni az ipari felügyelőségeknek. A bejelentés alkalmával kötelesek a birtokukban lévő biztosítási okiratokról másolatot készíteni. Mindezek, akik jelen rendelet előírásainak eleget nem tesznek, a gépek birtoklására vonatkozólag minden jogukat elvesztik.“

Az Uj Kelet munkatársa felkereste az érdekelteket ipari köröket, hogy náluk informálódjék a fentközlött rendelet gyakorlati alkalmazásának az iparosokra kiható jelentőségéről. Az érdekeltek azt a kijelentést tették munkatársunk előtt, hogy a jelen rendelet tulajdonképpen néhány kolozsvári román iparos akciójának eredménye, akik ezzel a rendelettel a kisebbségi ipa-

rosoknak a hajdani magyar rezsim által jutott kedvezményeit akarják vitássá tenni.

Tudvalevő ugyanis, hogy a legtöbb, a magyar kormány által gépségélyben részesített iparosnak nincsenek birtokában azok a miniszteri határozatok, melyeket a rendelet megkövetel, mert a magyar kormány rendszerint azzal a feltétellel részesítette gépségélyben a kisiparosságot, hogy tíz év után a gépek végleges tulajdonukba mennek át. Ez szokásjog alapján történt és a tíz év letelte után az iparosok nem kaptak és nem is kértek agyvezeztettség biztosítási okiratokat az illetékes minisztériumtól, melyeknek alapján biztosítani tudnák, hogy a gépek jogerős tulajdonukba mentek át. Ennélfogva könnyen előállhat az a helyzet, hogy jogerősen a kisebbségi iparosok tulajdonába átmenet gépeket a fenti rendelet alapján elkönfiskálhatják.

A kisiparosság bizik az iparkamara és az iparügyi hatóságok jogérvésében, hogy a revíziót méltányosan fogják keresztülvinni és respektálni fogják azokat a szokásjogokat, melyeknek alapján a gépek az erdélyi kisiparosok tulajdonába mentek át.

Franciaország nyerte az olimpiai epé-versenyt

(Páris, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai mérkőzések sem hoztak különösebb meglepetést. Paddock gyenge szereplésén csodálkozik ma mindeki. A birkózásban a magyarok tovább is szép eredményekkel szerepelnek. Mai tudósításunk a következők:

Egyéni agyaggalamblovverseny. Az egyéni agyaggalamblovversenyen száz lövésből kilencvennyolc találattal Halasi magyar lett első s a magyarok közül ő nyert először világbajnokságot Párisban. Az egyéni agyaggalamblovversenyben szerepelt nemzetek osztályozása: 1. Amerika 15, Magyarország 10, Finnország 9, Kanada 8, Belgium 5, Svédország 2 és Ausztria 1 ponttal.

A 110 m. gátfutás döntője. 1. Kinsey Amerika 15 mp., 2. Atkinson Délafrika, 3. Peterson Svédország, 4. Cristiernson Svédország, 5. Anderson Amerika. Világrekord 14.8 mp., olimpiai rekord ugyanannyi.

A 300 m. síkfutás döntője. Bajnok: Scholtz Amerika 21.6 mp. Olimpiai rekord beállítva! 2. Paddock Amerika, 3. Liddell Anglia, 4. Hill Amerika, 5. Nortox Amerika, 6. Abrahams Anglia. Paddock lemaradása meglepetés. Világrekord 21.2 mp. (Paddock 1921), olimpiai rekord 21.6 (Hahn Amerika).

3000 m. akadályverseny. Ritola finn 9 perc 33.6 mp.-es, ami olimpiai rekord is. Ritota a versenyt könnyen nyerte. 2. Katz finn, 3. Bytenpa francia, 4. Frick Amerika, 5. Eck finn, 6. Montagne Anglia.

A 10.000 m. gyaloglás első előfutámban Kühnel osztrákot diszkvalifikálták, mire az osztrákok óvást adtak be. Ugylátszik az óvásnak van valami alapja, mert a közönség is a bíró ellen demonstrált, amiért la is mendott. Az óvás körül támadt zavarok miatt a második és harmadik előfutamokat egy nappal elhalasztották. Fekete Mihály (magyar) még nem indult.

Rudugrás. A rudugrás döntőjébe 366 cm. standard utugrás után a következők kerültek be: Barnes (Amerika), Brooker (Amerika), Pickard (Kanada), Graham (Amerika), Saharon (Amerika), Harrijens (Kanada), Peterson (Dánia). Hoff világrekorderről nem szól a távirat valószínűleg a láb-fájása miatt megsem indult.

Az 1500 m. síkfutás döntőjébe kerültek hat előfutám után: Narni finn, Peussa finn, Luoma finn, Lievendahl finn, Hahn amerikai, Buker amerikai, Watson amerikai, Spencer amerikai, Wirtat francia, Sekaver svájci, Love angol, Stallard angol.

Epécsapatversenyek tegnap végetértek a következő eredménnyel: első Franciaország, második Olaszország, harmadik Belgium és negyedik Portugália.

A birkózóversenyben Tasnady (magyar) legyőzte a svéd Hamant, Magyar Ármán győz Marrenban ellen, Kapp oszt veri Német magyart.

A kisközépsúlyban Domas (francia) legyőzte Györgyei magyart s miután Györgyeinek ez a második veresége, kiesett a küzdelmekből.

Középsúlyban Fischer osztrák veri Konyi magyart.

Kisnehézsúlyban Varga győz Szalki magyar ellen, míg Keresztes magyar győz Westerlund felett. A nehézsúlyban Bodó magyar győz Demmel francia ellen.

Az Uj Kelet
Szociális
Felelős
Az Uj Kelet
Előfizetés

A Kati

teni
Az ipar
(Cluj-Kolozsvár)
sítőjé
hogy
határoz
nemosa
hanem
nyoság
nagy e
felül e
nagy t
mas k
ünnepe
dély m
ipartes
irt a v
tési en
épitken
kezden
az a m
hogy a
engede
Karolin
Viteazu
tolikus
Az
a válas
lenti, h
mények
sét, am
nem fő
ségpiac
sen elle
mára m
Amenny
elhatáro
rumokb

minusa
tése h
multban
gedetlen
rendelet
lönözö
és a fix
kóasp n
kielégíté
tészhez j
részeleth
ast a ko
törvényh
az a j
tése h
tízetése
kapják e
ízestét e
dők, aki
teléseikb
tek ugya
vagy az
kintve, h
kórds v
zessel is

— F
Tarbut-is
olji zsid
gyermek
lőben a
részere a
— C
kolása n
gyilkolt
a paleos
exekutive
tejették
rabbi a p
beszédet.
Jakobus
gyászszert
kára is m

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati szövetség napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek átányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, fél évre 330 lei, egész évre 750 lei.

A Karolina-terre akarják áttelepíteni a kolozsvári zöldségpiacot

Az ipartestületi székház felépítését elutasították

(Cluj-Kolozsvár, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben megemlékeztünk arról, hogy a cluji ipartestület székháza felépítését határozta el a Karolina-téri telken. A tervek nemcsak a székház új épületét jelentették volna, hanem a városrésznél fellendülést és látványosságát. Az ipartestület új házában több nagy és modern bolthelyiség nyílt volna, azonfelül ebbe a házba tervezték beépíteni azt a nagy termet, amely monstre gyűlésekre, hatalmas konferenciák megtartására, nagyszabású ünnepségekre lett volna alkalmas és amit Erdély mindinkább fejlődő fővárosa nélkülöz. Az ipartestület, hogy terveit megvalósíthassa, átírt a város tanácsának, arra kérve, hogy az építési engedélyt minél előbb adja meg, mert az építkezéseket már az ősz elején kellene megkezdeni. Az ipartestület kérésére a napokban az a meglepő válasz jött a város tanácsától, hogy az építkezés nem engedélyezhető. Nem engedélyezhető pedig azért, mert a város a Karolina-terre akarja áttelepíteni a Piata Mihail Viteazuról a zöldségpiacot, ahová a görög katolikusok templomát építik a közeljövőben.

Az ipartestület nem elégedhetett meg ezzel a válasszal, amely nagy tervei összeomlását jelent, hanem újra megkéri, hogy minden körülmények között engedélyezze a székház felépítését, amely nemcsak az ipartestület érdeke, hanem főleg a városé is. Az pedig, hogy a zöldségpiac erre a kis térre telepítésük át, egyenesen ellenkezik a város érdekeivel. A piac számára más helyet kell találnia a hatóságoknak. Amennyiben a városi tanács mégis ragaszkodik az elhatározásához, az ipartestület a megfelelő fórumokhoz felel.

A városi tisztviselők fizetésének terminusa. Ismeretes, hogy a városi tisztviselői fizetések határidője körül tisztázatlan helyzet volt a múltban. A hivatalnokai karban emiatt állandó elégedetlenség uralkodott, amint a kormány eleinte rendeleti uton akart segíteni. A rendelkezések különböző értelmezése azonban csak fokozta a zavart és a fixizetős alkalmazottak, akik rendszerint a hónap meghatározott napján kell, hogy igényeik kielégítése és tartozásaik kiegyenlítése miatt, fizetéshez juszanak, soha sem tudták mikor és milyen részletekben kapják ki járandóságukat. A kérdés, az a kormány is belátta, megérett a végleges és törvényhozás útján való rendezésre. Így jött létre az új számviteli törvény, amely a tisztviselői fizetések határidőjének ügyét is rendezte. Eszerint a fizetéseket egyenesen a hónap huszadik napján kapják a tisztviselők. Vagyis júliusban utólagos fizetést élveznek. Ez azt jelenti, hogy a kereskedők, akik a tisztviselőknél hitelt nyújtanak, követeléseikben ehhez a naphoz igazodnak. Az érdekeltek ugyan szívesebben vették volna az elsőjé, vagy az elsőjéhez közelebb eső dátumot, de tekintve, hogy a törvényes terminus megállapítása a kérdés végleges rendezését jelenti, ezzel az elhatározással is meg vannak elégedve.

Felhívás a Tarbut-diákok szüleihez. A Tarbut-iskola kuratóriuma nyomtatékon felhívja a cluji zsidó középiskolába járó tanulók szüleit, hogy gyermekeiket okvetlenül küldjék vizsgára, mert különben a tanév elvesztik. Tandíjmentes tanulók részére a vizsga teljesen díjmentes.

Cionista tiltakozás De Haan meggyilkolása miatt. Jeruzsálemből jelentik: A meggyilkolt dr. Israel De Haan temetése alkalmával a palesztinai kormány és a palesztinai cionista exekutíve külön képviselet útján fölháborodásukat fejezték ki az eset fölött. A sir mellett Sonnenfeld rabbi a palesztinai Aguda nevében tartott búcsúbeszédet. De Haant, aki holland állampolgár volt, Jakobus Kann holland konzul is búcsúztatja. A gyászszertartáson a palesztinai arab exekutíve tiltakozását fejezte ki.

Augusztus elsején lép életbe az új vasúti díjszabás. Bukarestből jelentik: A keddi minisztertanács elhatározta, hogy a vasúti díjaknak huzsonöt százalékos emelését augusztus elsején fogja életbeléptetni. Együttal szó volt arról is, hogy rövid, esetleg kéthetes időközben, az első emelés után egy a személy-, mint a fuvardíjakat újabb huszontöt százalékkal emeljék.

A városi házak bolthelyiségeinek új bérei. Megírtuk, hogy Kolozsvár város tanácsa a városi házak bolthelyiségeit fölmondta, főleg azért, hogy törvényes jogával élve, szabadkezet nyerjen az új bérek megállapítása tekintetében. Az új béreket legtöbb esetben az 1914. évi bérek tizennégy-szeresére alapján fogják megállapítani. E maximumot azonban csak azokkal a bérlőkkel szemben alkalmazják, akiknek jövedelme elérte azt az összeget, amely elviselheti a magas házbért. Az új bér megállapítás érvénye egyébként május hatodika.

Az erdélyi zsidó árvagandozó nyaralattási akciója. Az árvagandozó — a tavalyi akcióhoz hasonlóan — ez évben is nyaralni viszi a beteg gyermekeket. Ez évben két négyhetes csoportban bonyolítják le a nyaralattási akciót. Az első csoport első része már ma elindult, a csoport többi része vasárnap illetőleg hétfőn érkezik ki a telepre. A második csoport augusztusban kezdi meg a nyaralást. Ez évben a nyaralótelep a klimatikus fekvéséről és gyógyvizéről Erdélyszerte ismert Jegenye-fürdőn lesz. Az árvák Egeresig vonaton, onnan pedig a hat kilométer hosszú utat szekeren fogják megtenni. Az első nyaraló csoportban a kolozsvári, nagyvárad, margittai, szatmári, nagykarolyi, nagyenyedi, gyulafehérvári és bánffyújvádi, a második csoportban a többi körzetek árvái vesznek részt. A második csoport nyaralattásáról az erdélyi árvagandozó egyesület annak idején részletes tájékoztatással fog szolgálni.

Sir Herbert Samuel csak 1925. év végéig marad Palesztina kormányzója? Londonból jelentik: Sir Herbert Samuel most érkezett ide és szeptemberig Angliában akar maradni. Jeruzsálemi jelentések szerint Palesztina kormányzója az országból való elutazása előtt fogadta a Váád Leumi küldöttségét, amely kijelentette, hogy visszatérése után még egy évig, vagyis 1925 végéig marad a palesztinai ügyek élén. 1925-ben ugyanis sir Herbert Samuel öt éves hivatalos megbízatása lejárt. Kijelentette, hogy ha megbíznák őt az ügyek további vezetésével, ő a megbízást visszautasítja.

Állások a magyar-román tárgyalásokról. Budapestre jelentik: Budapestre érkezett külföldi lapok a bukaresti hivatalos "Radio Orient" iroda tudósítása alapján a következő hírt közlik: Politikai körök tudomása szerint egy magyar politikusokból álló delegáció a "Pester Lloyd" főszerkesztőjének vezetésével Bukarestbe érkezett, hogy ott tárgyalásokat folytassanak egy magyar-román közeledés érdekében. A delegációt fogadni fogja Duca külügyminiszter, mely alkalommal precizizációt nyernak a két ország barátságos együttműködését lehetővé tevő feltételek. Arról is szó van, hogy Duca delegáltakat küld Budapestre, akik közvetlenül Bathlennel folytatnak majd tárgyalásokat. E hírrel kapcsolatban a "Pester Lloyd" kijelenti, hogy amennyiben az a szerkesztőség valamelyik tagjára vonatkozik, nem felel meg a valóságnak. Ez a körülmény a közlemény egyéb tartalmát illetően is óvatosságra késztet.

Kampószereszesek és munkások véres verekedése. Bécből jelentik: A kampószereszesek és a munkások közötti ellentét, amely az utóbbi hónapokban ugylátszott mintha elsimult volna, az elmúlt vasárnap ismét kiújult. A munkások Klosterneuburgban sportnapélyt rendeztek, amit azonban egy katonai rendben felváltott kampószereszes csapat megzavart. Ezek vezetőik vezényszavára csatasorban álltak fel a sportpályával szemben. A pálya közönsége és a játékosok között óriási izgalom vett erőt. A munkások azonnal mekiestek a kampószereszeseknek, akikről követelték, hogy a nagyütemű "Wacht am Rhein" című dal énekletét hagyják abba és göngyölitésük ösze zászlóikat. Eleinte a kampószereszesek a felszólításnak eleget tettek, később azonban újra provokálták a sportoló munkásokat. Ebből verekedés támadt, amelynek folyamán több lövés esett. Négyen megsérültek. A lövöldözés után a német nemzetiek megfutamodtak, Klosterneuburgban azonban ismét elfogták őket a munkások és csak a

csendőrség erőyes közbenjárásának köszönhető hogy ezuttal súlyosabb következmények nélkül menekülhettek. A kormány még az est folyamán intézkedett. Egy vizsgálóbíróból ügyészből és rendőrtisztviselőkből álló bizottság szállt Klosterneuburgban, ahol a közbiztonsági hatóságok fogházaiban ötvenhat német nemzeti fiatalembert őriztek. Hat revolvvert és sok töltényt találtak náluk, gumibotokat, bajonetteket, egy tört.

Hol és hogyan szabad Kolozsváros fürdői? Gritta prefektus a fürdőzéssel kapcsolatban elrendelte a következőket: "Mi Ovidiu Gritta, Cluj város randőrprefektusa a bűntető törvénykönyv 82. és 83. cikkelyeire hivatkozva elrendeljük a következőket: A Szamosban és a Szamos ágában való fürdés a Sportteleptől kezdődőleg egész a vasúti vasáig szigorúan tilos. E területen kívül a szabadban való fürdés meg van engedve, de kizárólag fürdőkosztümben. A strandon és a Diana-fürdőben a férfiaknak (14 éves kortól feljebb) szigorúan tilos a felsőtrikó nélküli való fürdés és csak teljes fürdődresszben lehet fürdeni, mely a felsőtestet is elfedi. Szigorúan tilos a fürdőkben, az állatsző anyagból készült fürdőruhák használata (buzi, tul stb.). Mindazok, akik a fenti pontokkal ellentétben kerülnek, kiltatnak a fürdők területéről és átlesznek adva a bíróságnak, ahol közszemérem elleni vétségért a legszigorubbán meg lesznek büntetve. A fürdők vesetői felelősek a rendelet pontos betartásáért.

Eljegyzés. Mencer Rizus Timisoara és Friedländer Eduard Becsan jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

A Dob-utcai jótékony-csárdai epilógusa. Budapestre jelentik: A tábla elrendelte Lóbl József baromfikereskedésnek, az emlékezetes Dob-utcai László-kávéházban történt halálos végű verekedés gyanúsítottjának szabadlábrahelyezését százmillió korona óvadék ellenében. Minthogy Lóbl családja ezt az összeget azonban lefizetni nem tudja, ha Erdélyben lakó vagyonosabb rokonai nem adják össze az óvadékot, akkor Lóbl továbbra is vizsgálati fogságban marad.

Könyv a bánáti és erdélyi zsidó intézményekről. E hó 20-án a zsidó családokat kivétel nélkül élénken érdeklő könyv hagyja el a sajtót. A könyv címe: "Zsidó családi naplár", mely az egyetemes zsidó intézmények ismertetése mellett kiváló érdeklő bíró irodalmi és szakérdekekkel foglalkozó cikkeket tartalmaz. Az előkelő kiállítású és nélkülözhetetlen könyvet dr. Fürst Oskár és Szilágyi Adolf szerkesztette.

Mint értesülünk a Metropol-kávéház tulajdonosai lezserzőtették a híres Sienkivici párisi szalonzenekarát. Városunk mezeért publikuma bizonyára élvezni fogja művészi játékát. Kezdeté este 9 órakor. Belépődíj és tányérozás nincs.

Dr. Cosmutza szanatóriuma belgyógyászati és könnyű idegbetegyek részére, különös tekintettel a légzőszervek megbetegedésére.

Ha reuma kínozza, használja szonál Pöstyén esodás iszapját, mely a leghatásosabb gyógyítóeszköz. A világkírá Thermia Palace fürdőszállóban már napi 65 K-tól feljebb kapható teljes penzió. Felvilágosítások telefonon is: Bőssa-áregéria, Cluj Str. Londrei 21., ahol eredeti pöstyéni iszapköcs is kapható házikarára.

Nagy
harisnyavásár
 melyen szállított árakkal.

K	ötött harisnya minden színben	25
F	lehr-harisnya minden színben	53
M	uzalín harisnya divat színben	69
C	érna-muszlín minden színben	98
S	elyemfátyol harisnyák minden színben	125

BLATT
 FÖTÉR 13
 Divatkoztyukben és költőhárukban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

magyar rezsim által juttatott vilássa tonni.

hogy a legtöbb, a gépességben részeseitett okában azok a miniszter a rendelet megkövetel, rendszerint azzal a felgelyben a kisiparosságégek végleges tulajdokság alapján történt az iparosok nem kaptak ezett biztosítási okirato. riumtól, melyeknek alapogy a gépek jogerős tanánél fogva könnyen előjogerősen a kisebbségi ment gépeket a fenti renhatják.

az iparkamara és az zésében, hogy a revikeresztívinni és resa szokásjogokat, me az erdélyi kisiparosok

verte az olimpiai rsenyt

Uj Kelet tudósítójától.) ostak különböző megzereplésén csodálkozik ban a magyarok továbbrepelnek. Mai tudósítá-

lövőverseny. Az egyéni ezáz lövésből kilencvenmagyar lett első s a ma-először világbajnokságot yagyalambólövőversenyben zása: 1. Amerika 15, zég 9, Kanada 8, Belgium ia 1 ponttal.

döntője. 1. Kinsey onson Délafrika, 3. Peter- ternson Svédország. 5. rekord 14.8 mp., olimpiai

döntője. Bajnok: Scholtz i rekord beállítva! 2. Liddel Anglia, 4. Hill ka, 6. Abrahams Anglia. petés. Világrekord 21-2 isai rekord 21-6 (Hahn

eny. Ritola finn 9 perc i rekord is. Ritota a 2. Kats finn. 3. Bytenpa 5. Eck finn. 6. Mon-

lás első előfutámban ikálták, mire az osztrétszik az óvásnak van szég is a bíró ellen adott. Az óvás körül tádik és harmadik előfástották. Fekete Mihály

döntőjébe 366 cm. övetkezék kerültek be: r (Amerika), Pickard r), Seharon (Amerika), on (Dánia). Hoff világ- at valószínűleg a láb-

döntőjébe kerültek hat Peassa finn, Luoma amerikai, Buker ame- neer amerikai, Wiriát angol, Stallard angol. guszp végetérték a 6 Franciaország, má- Belgium és negyedik

Tasnády (magyar) le- gyar Ármín győz Mar- Német magyart. s (francia) legyőzte rgyeinek ez a máso- lmekből.

ozstrák veri Konyi zöz Szalki magyar el- zöz Westerlund felett. gyar győz Damuel

A „LÖMAAN AKKÓ“-AKCIÓ ÜZENETEI

Dr. S. G. Oradea-Mare. Semmi kifogásunk nem lehet az ellen, hogy az egyes telektulajdonosok csak évek múlva menjenek ki az új városba s az sem áll módunkban, hogy a telekspekulációt minden körülmények között meg tudjuk akadályozni. Azt azonban beláthatja, hogy nekünk, mint Palesztinahivatalnak, igazán nem lehet ez a célunk. A legfontosabb cél mégis csak az kell legyen, hogy a város felépüljön. Ezért, jóllehet a parcellakiválasztás módját egy, a telek megvásárlása után az összes érdekeltekből összehívandó gyűlésre kívánjuk bízni, mégis csak előnyt kell biztosítanunk azoknak, akik előbb vándorolnak ki, vagy ami csak teljesen egyet jelent, az új városban telktükön építeni akarnak. Egyébként, mint már az Uj Keletben közöltük, az akció lebonyolítását Váradon Nussbaum Sámuel és dr. Markovits Ignác urakra bíztuk.

G. M. Oradea-Mare. Fenti üzenet önnök is szól. Már irtuk, hogy semmi akadályos nincs annak, hogy valaki nagyobb telket, tehát az ő esetében 50-60 dunamet is letelekezzen. Ön a harminadik, aki szállodaépítési tervvel foglalkozik. Már sokszor hangzott az Uj Kelet hasábjain, hogy véleményünk szerint nemcsak az új városban, hanem egész Palesztinában a legnagyobb jövője a szállodaipar. Palesztina turistaforgalma egyre nagyobbodik és Svájc példája eléggé bizonyítja, hogy ez mit jelent. Mindazek dacára helyánvaló volna, hogy mindazok, akik ezzel a tervvel foglalkoznak, egyesüljenek és több kisebb szálloda helyett egy nagy, a legmodernebb európai igényeknek is megfelelő szállodát építenének. A részvénytársasági formát erre a célra megfelelőnek találjuk.

I. J. Arad. Előjegyzését csak akkor fogadhatjuk el, ha dunamontként három fontot előlegül és telkeként, azaz három dunamontként egy fontot a Banca Marmorosch, Blank & Co. cluj-i fiókjánál levő „Lömaan Akkó“ fontszámlánkra befizet. A dr. Herzog Sándornál (Piata Plevaei 4.) levő szerződést küldesse azonnal be hozzáunk. Az ő esetében tehát husz font sterlinget kell befizetni. Hogy a szerződésbe miért vittünk be cea tíz fontos dunamontként, annak az az oka, hogy nem akartuk a kibüldendő bizottság kezét megkötni. Információnk szerint a föld ára nem lehet több öt-hat fontnál. Sok függ természetesen attól, hogy hány dunamont vehetünk meg. Az egy font költség telkenként nem annyira az utókölség, hanem inkább a telek parcellázására, térkép készítésére, közvetítési díjakra stb. van kontemplálva. Tervrajzot tehát csak a telek megvétele után küldhetünk önnök. Ami a fizetési feltételeket illeti, ez teljesen a jelenlegi tulajdonosokkal való megállapodástól függ. Meg vagyunk győződve róla, hogy legalább egy félövet a hátralék kifizetésére ki fogunk tudni eszközölni.

I. D. Toplița. Tévedésben van, ha a cikket úgy érte, hogy Akkó mellett egy földműveskolóniát akarunk létesíteni. Egy város alapításáról van szó, elsősorban városi elemek részére. Hogy mi biztosítja Önt az ellen, hogy ott még rosszabb viszonyok közé jut? Semmi. Mi egzisztenciáikat nem tudunk teremteni. Mindenki saját sorsának kovácsa s ezért alaposan meg kell gondolnia, hogy egy meglévő egzisztenciát át hagyjon.

G. S. Oradea-Mare. Fenti felelet önnök is szól. H. Zs. Novisad. Az csak természetes, hogy egy városépítési tervet minden körülmények között el kell készítenni a telek megvásárlása után. Magától értetődő volna az is, hogy miután az egyes parcelláknak egyforma ára lesz, mindenki azt a parcellát válassza ki, amelyik neki éppen tetszik. De számolnunk kell azzal az eshetőséggel, hogy az egyes telektulajdonosok csak évek múlva kezdenek építeni s így előállhat az az eset, hogy az első években az egyes házak egy-egy kilométernyi távolságban épülnek egymástól. Az is elképzelhetetlen, hogy a város főhelyein viskók épüljenek. Ebben az ügyben az érdekeltek gyűlésének a városfejlődés érdekeinek szemmel tartásával kell döntenie. Feltétlenül szükségesnek tartjuk tehát, hogy Ön, dacára hogy külföldön lakik, ezen a gyűlésen feltétlenül részt vegyen.

A cluj-i jelentkezők figyelemébe. Felhívjuk a figyelmét az összes cluj-i jelentkezőknek, hogy előjegyzéseiket csak akkor vehetjük figyelembe, ha a Marmorosch, Blank & Co helyi fiókjának a befizetést tanúsító nyugtájával együtt kérdésben a szerződés aláírására megjelennak.

KÖZGAZDASÁG

Az új kivitteli díjak megfojtják az exportot
Julius 14-én lép életbe az új vámrezsím. Az új exportcikkék vámtarifája

(Bucaresti-Bukarest, július 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Annakidején közöltük a kereskedelmi és iparügyi minisztérium részéről a kivitel engedélyezésére ajánlott cikkek jegyzékét. Mint Bukarestből jelentik, az e hó 8-án kiadott királyi dekrétum az új exportcikkék vámtarifáját a következőképpen állapította meg:

Mindenféle kéz szövetáru után ötven bani kilogramonként az új vámilleték. A nyírott gyapjuból belföldön készült szőnyegek, valamint a keleti szőnyegek utánzási után a vám különként ötven bani. Mozi-filmeknél, villanygépeknél, konyhakéseknel, tizedes-, függő-, hid-, mázslómérlegeknél, valamint ásványvizeknél a vám öt lej száz különként. Gyapju-, pamut-, stb. szöveteknél tíz lej, transzmissziós szjaknál tíz lej, cipő és más bőrárúknál tíz lej, nyersbőröknel husz lej a vám különként. Áztatott bőröknel harminc lej, szárított bőröknel negyven lej kilogramonként a vám. Az alacsonyabbrendű gyapjukért, mint a göndörzőrtű és a barcasági juhoké huszonöt lej, magasabb-

rendű gyapjuknál, mint például a fehér se-lyemszörű és a merinói juhoké harmincöt lej különként a vámilleték. Amidonnál, rizs- és darab-keményítőnél, valamint caüriznél, hogyha ezeket burgonyából vagy riasliztából állították elő, tízezer lej vagononként a vámilleték. Személyszállító vagonokért harmincezer lej darabonként.

Ugyanaz a királyi dekrétum közli, hogy az összes fenti vámtételek a kommissziós díjak alól fel vannak mentve. A „Monitorul Oficial“ szerint az új vámtételek július tizenegyedikén lépnek életbe. A legfőbb gazdasági tanács ülését éppen a vámtételek július 14-iki életbelépésével kapcsolatban, csak július tizenegyedikén fogják megtartani, hogy addig a legfelsőbb vámbizottság minden munkáját elvégezhesse. Az életbelépést technikailag a gazdasági tanácsnak ezen ülése fogja végrehajtani. Az ülésen részt fog venni Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszter is, aki az üléről a pályaudvarra hajtat és külföldre utazik.

A központi devizahivatal újabb megszorító intézkedései. A lej kivitelének megszorítására a Banca Nationala központi devizaellenőrző hivatala a devizatorvény 3. paragrafusában megadott felhatalmazás alapján elhatározta, hogy szentül leji, vagy idáig értékben való átutalást a külföldi cégek számlájára új áruendelések céljából nem engedélyez. Engedélyezve csak a következők lesznek: a) Már effektívált külföldi rendelések kifizetésére szükséges valuták vásárlása. b) A belföldi ipar funkcionálására szükséges cikkek tetszésszerűen értékben való kifizetése. A devizamegszorítások tehát a tulajdonképeni importőrökre vonatkoznak, elsősorban a luxuscikkek (seiyem, illatszerek) és a belföldön is előállított cikkek termelőire. A kormány a rendelet szerint közvetlenül a behozatali kereskedelmet a lehető legkevésbé szorította le, hogy ezáltal a lejnek külföldi piacokra való áramlását megakadályozza és hogy az ország kereskedelmi mérlegében az egyensúlyt visszaállítsa.

Megnyitott a Béga-hajózás Románia és Jugoszlávia között. Zombolyának és több, eddig jugoszláv fenhatóság alatt álló községnek Romániához való csatlakozásával előállott differenciák miatt a határmenti vasúti forgalom teljesen megszűnik. Mindazáltal a teheráruforgalom zavartalanul bonyolódik le Jugoszlávia és Románia között, mert a Béga megindult a sleppeken való szállítás.

Egy lippai cég kényszerregegyezése. Lippáról jelentik: Weinberger Sándor és Miksa lippai textilkereskedők kényszerregegyezési eljárás megindítását kérték a lippai törvényszéken. A cég passzívai 842 160 lejre rugnak, mellyel szemben az aktívák csak 390000 lejt tesznek ki. A cég tulajdonosai negyven százalékos ajánlatot tettek fel a hitelezőknek.

Centralizálják az erdőellenőrzést. Bukarestből jelentik: A központi erdőgazgatóság munkájának felhalmozódása miatt elhatározta az erdőfelügyelet decentralizálását. A kerületi erdőgazgatóságokat a legszélesebbkörű intézkedési joggal ruházták fel, míg a központ csak az ellenőrzéssel fog foglalkozni. Az erdők adminisztrációját végző tisztviselők kinevezése, a lakosság tűzifával való ellátása stb. ezennel kizárólag a kerületi erdőgazgatóságok hatáskörébe fog tartozni.

Felemelték az angol bankkamatlábot. Londonból jelentik: A Bank of England vezetése a City kereskedelmi köröknek intervenciójára elhatározta, hogy a hivatalos bankkamatlábot egy százalékkal felemeli.

Román papír a francia tőzsdén. Párisból jelentik: A francia tőzsde felvette a tőzdepapírok jegyzékébe az 1922. évi román 4 százalékos kölcsönt.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter utja az angol kölcsönért. Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter július 20-án utazik külföldre, távollétében Duca külügyminiszter lesz a helyettese. Kormánykörökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a pénzügyminiszter utjának. Bratianu Vintila ugyanis kölcsönt akar felvenni az angol pisonon. Hír szerint az angol kormány hozzájárul a kölcsönhöz, azonban egy feltétellel: hogy az nem fordítható fegyverkezési célokra s ebben a tekintetben komoly garanciákat követel. A kormány hajlandó elfogadni ezt a feltételt, ezzel is bizonyítást adva békekészségéről.

A mai valutapiac

A mai valutapiac a reggeli órákban nagyon lánghán indult. Délben a párisi nyitással, melynél a lej kissé visszaesett, a forgalom némileg megszűlődött. Az árak a következők voltak: Osztrák korona 300-305, magyar korona 333-340, cseh korona 692-695, svájci frank 42-50-42-80, dollár 235-238-00, francia frank 12-20-12-30, font sterling 1030-1035, olasz lira 10-20-10-25.

Valutapiac július 10-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1230, Berlin —, London 1231, Newyork 240 00, Róma 1023, Zürich 43-10, Béca 34-20, Prága 705, Budapest —, Varsó —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 865-00, márk 89, leva 165, török lira 118, font sterling 1020, francia frank 1245, svájci frank 44-00, olasz lira 10-20, drachma 410, dinár 270-00, dollár 220-00, lengyel marka 45-50, osztr. korona 36-00, magyar korona 31-00, cseh korona 708.

Zürich. Zárlat. Berlin 134-50, Amsterdam 210-00, Newyork 554-50, London 2405-00, Páris 2825-00, Milánó 3367-50, Prága 1635-00, Budapest 67-50, Belgrad 650-00, Bukarest 230-00, Varsó 108, Bécs 78.

Egyesület a magyar hadikölcsönök valorizálására. A budapesti hadikölcsön, záloglevél és életbiztosítási kötvények tulajdonosai kötvényeik valorizálásának érdekében egyesületet alakítottak. Az egyesület, mely vasárnap alakult meg Budapesten, programjával tűzte ki, hogy a kormánytól kikényszeríti ezen értékpapírok valorizálását.

Csehszlovákiában felemelik a kényszerregegyezési kvótát. Mint Prágából jelentik, különböző kereskedelmi érdekeltségek intervenciójára a kormány elhatározta, hogy a kényszerregegyezési eljárás eddigi szabályait megváltoztatja. Ennek során a minimális kvótát harmincöt százalékról ötven százalékra emelik.

Szőrmefestés és
gyapjufestés

TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTÍT
"KRISTALY" GŐZMOSÓGYÁR CLUJ
Telefon 500

Gyapju és gyapju
fonalfestés.

A brü Sportszöve
lomban Csel
Zsidó Sport
és az olmit
a következő
szlovákia öe
zsídó játéko
Makkabi és
az előirt hat
nak nem te
Most csak
ség befogad
látszik. Ez
tását jelent

Ismét e
pal ezelőtt
máris újabb
molni. Buda
moki mérköz
futott Opatz
pályáról és
Bindl hessze
házban. Pár
azzal, hogy
tették min
sportember
délyének és
kiment tréni
zetének, hog
tudta megne
és párnapi
temették el
vét mellett.
egyletek kép

Elűtötté
osztályu ba
a nemrégiben
Politechnikur
döntő fontos
másodosztály
bekerül az el
a győztes es
nem képzelve
nikamot meg
mérkőzés sor
verést kapott
akadályozta
játékszóra má
Csak a hiva
mérkőzésen. I
vára. Komm
zsídó csapat
végén csak n
Ezek után me
Kadima játsz
technicum.

SÜ
TISZTAN A

bu
vkar venni, ne
caidolja az utat
KENDÉLYRÉSZE
ostalosek taru

Házasság
figy

Gyári lerakal
Telefon 5-7

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarországi kőszobrászok egyesületének közlése: A kőszobrászok által készített műveket az ország minden részére szállítjuk. Árak kedvezőek. Kérjük a megrendeléseket a Budapesti Kőszobrászok Egyesületének irodájára küldeni. (Budapest, Széchenyi u. 10. sz. 1. emelet.)

Azonnal átadó fűszer- és vegyeskereskedés szoba konyhával, 20.000 lejjel átvehető. Cím a kiadóban. 7440

Perfekt gyors- és gépirónót keresünk azonnali belépésre. Ajánlatok az Uj Kelet kiadóhivatalába nyújtandók be.

Veszek nyers borkövet és préselt seprőt kisebb és nagyobb mennyiségben. Altmann Sámuel, Oradea-Mare, Sirul Cerbilor 23. 7469

Kerestetik azonnali belépésre az uzhoródi (ungvári) statusquo izr. hitközségnél egy jóhangú kántor. Évi fizetés 12.000 Kc, lakbér s a szokásos mellékjövedelem. Ajánlatok Reich Jenőhöz, Uzhorod, Dombalja-u. 22. intézendők. 7468

Registru Speciala, Declaratie, Stat pentru impozit. Napijegyzék Boros nyomdában beszerezhető. 7466

Könyvszükségletét az Uj Kelet könyvosztályánál rendezze! Bárhol megjelent könyvek beszerzését vállaljuk. 7467

Ügynök bor- és szeszital szakmában, ki a helybeli piacon bevezetve van, magas jutalék mellett azonnal felvétetik. Ajánlatok „Szorgalmas” jellegre a kiadóhivatalba. 7467

CEMENT-IPARI GÉPEK

Cementtétőcserepek, beton- és salaktéglák, üreges betonblokkok, padló-, járda- és garnitoidlapok gyártására, kézi és erőhajtásra, formák, betoncsövek, kutgyűrők, lépcsők, vályuk stb. előállítására, közúti, hengerművek, betonkeverők, la cementfestékek. Tejes asbestcement palagári (Eternit) berendezések. — Betonkeverőgépek

MODERNA

ÉPÍTŐIPARI GÉPEK ÉS RADIATOR R-T. BRASSÓ, KIS-UTCA 12. SZÁM

Árlisták, költségvetések és látogatás díjmentesen

Önmaga ellen volt, Nagy és Szilágyi

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Baritiu (volt Malon-utca) 4. Felvételi helyek: Kossuth Lajos-utca 36. és Calamb-utca 23. szám alatt

Használjunk kizárólag

PLANTOL

757

legjobb növényzirt, mert ez illeszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: HIENZ VILMOS Cluj

Villamos főzőrud

fűtőbetét nélkül. Német szabadalom. Javítást soha nem igényel. — Minden világítási konnektorhoz bekapcsolható. A legkevesebb áramot fogyasztja. 1 liter vizet 3—4 perc alatt felforralt bármely edényben. Háztartások, orvosok, fogtechnikusok, fodrászok, gyógyintézetek, agglégények részére szájöblítéshez, kéz- és fejmosáshoz nélkülözhetetlen. Darab ára 280 lei. Gyári képviselet:

Pallos & Markó ekl. gépészmérnököknél Cluj, Str. N. Iorga (Jókai-u.) 7.

Telefon 650. Vizsonteladónak engedmény. 20 lei posta- és csomagolási díj ellenében utárvétellel megküldjük

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid, nürnbergi-, diszműáru és játékaru nagykereskedése

Nussbaum Testvérek

Târgu-Mureş (M.-Vásárhely) Tel. interurban 200

ELADÁS CSAK VISZONT-ELADÓKNAK

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű vásárló közönség tudomására hozni, hogy tűzifa telepemet Str. Noa (v. Uj-ucca) 59. szám alatt megnyitottam. Megrendelések 819-es telefonszám alatt eszkozlendők.

NÁDOR REZSŐ, ált. fakeskedelmi vállalata, Cluj-Kolozsvár

LÁDAGYÁR

Sajócsanak és Lővevits fakeskedés és Ládagyár Cluj, Strada Caranasi (volt Kaptari-utca) 23. szám alatt

Telefon 78. szám

Jól fagyasztott

Műjég

a

CZELL

Sörfőzde jéggyárában f. hó 7-től kezdődőleg kapható.

Saját készítményű Előírtas, hitelesített jégsekreányek űrmértékek nagy választékban. gyártása. Üzememben elvállalok mindennemű fémnyomó munkálatokat. Grünwald Jakob bádogárúszem P. H. Viteazul 13. Cluj

MEGÉRKEZTEK a pehelykönnyű nyulszörkalapok DRBJA LEI 120.—

Weisz Siegfried kalap- és uridivatárházába Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

Hirdessen az Uj Keletben!